

Цінь-цвірінь

Михайло Слабошпицький

Вже йшла весна.

Горобці першими побачили, як ожила і заговорила з холодним берегом річка.

— Прокидайся! — казала річка берегові.— Годі вже тобі спати. Цілу ж зиму проспав!

— Зимі кінець! Зимі кінець! — радо вигукували над річкою горобці.— Нам не буде холодно! Нам не буде голодно!

Річка виглянула з ополонки, але видно було погано. Лунко тріснув лід. Аж горобці налякалися. Пороснули врозтіч і присмирніли, зачалися сірими грудочками на всніженому березі.

Лід сердився й щосили намагався тримати річку.

— Ох же ти мені й набрид! — розгнівалася вона на нього.— Пусту мене на волю!

У річки було багато дітей, і вона покликала їх собі на допомогу. Дітей її звали хвилями. Набігли жвавi діти і стали хапати льодини та викидати їх на берег.

Тут і горобці ожили. Вони знову літали над річкою і казали їй:

— Дай нам напиться весняної водиці

— Що? — не розуміла річка, бо не знала їхньої мови.

Нарешті й берег прокинувся, почув ту розмову.

— Вони хочуть весняної водиці, сестро,— сказав він річці Брат річки був дуже вчений і знав усі мови на світі.

— Пийте досхочу.

Горобці дружно повсідалися на березі й стали пити весняну воду.

Аж тут іде з села рудий облізлий кіт. Господар прогнав його з дому за те, що він робив шкоду. То сметану зі стоянця злиже, то поб'ється з цуценям, то курчат розполохає, то дітей подряпає. Терпів-терпів господар, а як терпець його увірвався, він котіві й сказав:

— Іди геть з дому. Може, деś розуму наберешся.

І пішов кіт куди очі дивляться. Був завжди дуже голодний. Забачив він горобців — оце, думає, поласую.

Нечутно, як тінь, підкрадався кіт до горобиної зграйки, що край берега розкошувала водицею. Вже й стрибнути приготувався. Він сказав собі: "З'їм отого жвавенького з висмикнутим хвостом. Деś ми наче з ним уже зустрічалися".

... Горобця того звали Цінь-Цвірінь. Він був найбільшим співуном з усіх горобців. Він ніколи не журився, хоч у нього було нелегке життя. Інший на його місці давно засумував би над своєю долею. А він у найколючіші морози дзвінко виспівував про те, що прийде красне літечко, скрізь буде повно зернин та всіляких крихт, і їх вистачить усій горобиній родині Цінь-Цвірінь веселив усіх горобців, і їм теж ніколи було журитися над своєю долею. Вони літали довкола Ціня-Цвіріня і підспівували йому. Проте цієї

важкої зими Цінь-Цвірінь усе ж засумував. Він довго був голодний, і в нього стала боліти голова. Цінь-Цвірінь не міг ніде знайти жодної крихти. І навіть пісня вже його не звеселяла. Вона була тиха й сумна, як зірка на далекому нічному небі.

Цінь-Цвірінь слухав, як потріскує на деревах мороз. Мороз був сердитий і запитав у горобця:

— А що, холодно?

— Холодно,— кволо відповів йому Цінь-Цвірінь і став замерзати.

— Отож-бо знай мою силу,— сказав злий Мороз і поскрипів далі.

Вже б ніколи не почули горобці веселого співу. І не сидів би зараз край берега Цінь-Цвірінь, якби не йшов тоді з кіно Славко. Йшов зі своїм татом і грів носа в теплому комірі пальта.

— Тату, оно щось сіріє,— сказав він.

— То грудка, сину.

Але Славко придивився уважніше:

— Ні, не грудка. То щось живе.

Вони нахилилися і підібрали напівживого птаха. Принесли його в хату і почали відігрівати. Довго не оживав Цінь-Цвірінь. Славко заплакав і запитав тата:

— А може, він умер?

Тато взяв фонендоскоп і послухав гороб'яче серце. Воно стиха билося в маленьких промерзлих грудях.

— Живий наш горобчик,— сказав тато, і в Славка відразу висохли сльози.

Коли Цінь-Цвірінь прочумався, вони напоїли його теплим молоком і нагодували тортом.

Обігрітий Цінь-Цвірінь повеселів. Уже знехотя дзьобав торт і підморгував Славкові. А Славко то сміявся, то читав йому казку про Котигорошка.

Горобець не знав, що то дуже цікава казка, бо не розумів людської мови, тому слухав тільки для годиться. Але не така в нього була вдача, щоб сидіти нищечком. Він почав літати по кімнаті, смикати дзьобом Славка за чуба. Потім сів на книжку і почав скльовувати літери. Книжка була зовсім тоненька, і він швидко поскльовував усі літери. Вже ніхто не зміг би прочитати, що в книжці було написано. Тільки малюнки лишилися.

Славкові стало шкода казки, і він заплакав.

— Я ж пожартував! Я ж пожартував! — злякався Цінь-Цвірінь і швидко став повертати букви з дзьобика в книжку.

Але читати він не вмів і не знав, з яких літер складаються які слова. І тепер у книжці було написано так: "КоТТіуонспрт вксім гррцт дтиіуку ууутр... нміусен..."

Славко читав ті кумедні слова і кепкував з горобця:

— Ох і мудрагель же ти! Чудило ти безграмотне!

Спати вони лягли вдвох. І їм на двох снився один сон про літо, теплу річку, про шепіт очеретів. А ще в тому сні хитали пишними головами кульбаби, мили у воді ноги верби, співали людськими голосами риби і прийшла до річки купатися срібна

хмарина...

Кілька днів прожив Цінь-Цвірінь у Славка й засумував.

— Чом це ти невеселий? — питав його Славко.

Але Цінь-Цвірінь не міг йому відповісти. Лиш сидів на підвіконні і зажурено дивився у вікно, де яскрів проти сонця сніг, пишалися білими шапками дерева та літали на волі веселі горобці

У ті дні прибився до їхнього двору рудий облізлий кіт. Вони не знали, який цей кіт пошкодерник. Його вже виганяли не з однієї хати. Приб'ється до когось, його нагодують, пригріють, а він, нахаба, і починає витворяти. То в льоху всі глечики поперекидає, то понад'їдає варення з усіх банок, то шкарпетки чи панчохи пошматує. Придивляться до кота люди, розгніваються — і проганяють.

Одного разу, коли Славка не було в хаті, а Цінь-Цвірінь дивився по телевізору п'яту серію "Ну, стривай!", кіт кинувся на горобчика і затис його в пазурах.

Цінь-Цвірінь жалібно зацвірінькав, а кіт уже гострив зуби, що зранку затупилися, бо він нещодавно гриз Славкового черевика.

Почувши знадвору голос Ціня-Цвіріня, в хату вбіг захеканий Славко. Він і врятував птаха, А потім цілий вечір напучував кота Казав, що так робити негарно, але котові його слова були не до шмиги. Він ображено пирхнув, а потім заплющив очі, замуркотів і вдав, що спить.

Увечері Славко про все розповів татові, а тато йому сказав:

— Треба випустити горобчика на волю. Бачиш, як він сумує.

Хоч як не хотілося Славкові розлучатись, та він послухався тата, і вранці Цінь-Цвірінь уже літав над подвір'ям і гукав Славкові:

— Я ще прилечу! Я ще прилечу!

І ось кіт удруге збирався з'їсти співучого Ціня-Цвіріня. Та знову пощастило горобчикові. Найменша хвилька побачила хижого кота і про все здогадалася. Вона схопила гостру крижину й кинула котові прямо в писок. А її старша сестра вистрибнула на берег і так зашипіла на кота, що він занявчав од переляку й чкурнув геть, тягнучи по калюжах свого мокрого хвоста.

А Цінь-Цвірінь заспівав.

Його слухали річка, хвилі, берег і горобці, які давно пишалися Цінем-Цвірінем.

Та раптом він замовк і сказав:

— Ой, мені ж треба до Славка летіти! Я лечу до Славка! Я скоро з ним повернуся.

І Цінь-Цвірінь полетів сказати Славкові, що вже прийшла весна...